

СВ.КРАЛ

УРОШ
НЕМАЊИЋ

Car Stefan Uroš V (Nejaki)

Petra Miladinović

Car Stefan Uroš V Nemanjić, poznatiji kao Uroš Nejaki, sin je i naslednik cara Dušana. Vladao je od 1355. do 1371., a zadužbina mu je manastir Matejča. On je poslednji vladar loze Nemanjića. U njegovo vreme slabla centralna vlast i oblasni gospodari se osamostaljuju. Posle smrti cara Uroša srpska država prestaje da postoji.

Vladavina Uroša, sina cara Dušana, bila je gotovo u svakom pogledu suprotna vladavini njegovog oca. I sudbina i istorija ponekad igraju nemilosrdne igre. Tako je prvi potomak cara Dušana poneo nadimak Uroš Nejaki. Novi srpski car koji je titulu nasledio od oca nije uspevao da zaštiti svoju državu, ni od spoljnih napada, ni od unutrašnjih potresa.

Car Dušan je umro još mlad, u punoj muškoj snazi, sa nepunih pedeset godina, i nije dospeo da svoje organizatorsko delo izvede do kraja. Njegov naslednik Uroš, sa devetnaest godina, bio je nedorastao za ogromno nasledstvo, a i kasnije, kad je postao zreo čovek, nije pokazivao nijedne crte očeve. Nije bio ni dobar vojnik, ni mudar državnik, ni vešt taktičar, već čovek slab, bez volje i bez energije, bez talenta i autoriteta, počelo je rastrojstvo i rasulo. Narodno predanje dalo mu je odavno naziv Nejakog, koji se može primeniti koliko na njegovu mladost, koliko i na njegove intelektualne osobine.

цар урош
1355–1371

Šlem na novcu
cara Uroša

Srpska vlastela osećala je sve više, da sposobnosti mladog cara ne odgovaraju nimalo ni teškom položaju, koji je zauzimao, ni opasnim vremenima, u kojima je živeo. Najstariji srpski letopisi, nastali naskoro iza maričke břeke, optužuju Žroša, da je oko sebe kupio mlađe vrsnike, odbijajući savyeštstvo starih. Drugim rečima, otudjivao je od sebe tvorce Dušanove Srbije i ljudi sa državničkim iskustvom. Vlastela sama, osećajući slabost centralne vlasti, počela je sve više da grabi vlast za sebe. U pojedinim oblastima, kao Balšići u Zetu već 1361. god., oni se ponašaju gotovo kao samostalna gospoda i u toj težnji izazivaju postepeno, ipak dosta naglo komadanje Dušanove Carevine.

Srpsko carstvo 1360. godine, u vreme cara Štefana, sa teritorijama oblasnih gospodara!

z cara Ūroša naročito se podiže Vukašin Mrnjavčević sa braćom Uglješom. Poreklo njihove porodice, koje se veže za više
nesta i oblasti, nije sigurno poznato, ali bi se moglo misliti da je odnekuđ iz zapadnih strana, iz humske ili zetske zemlje.
Trebinju se oko 1280. god. spominje neki Mrnjan, kaznac kraljice Đelene. U istom mestu nalazio se kao Dušanov namešnik 1341.
od neki vlasnik Uglješa, možda mlađi sin Mrnjanov. Dušan je, kako znamo, u južnim oblastima voleo da ima kao više
šinovnika pouzdanu srpsku vlastelju, stoga je, možda, vrednije članove Mrnjanove porodice iz trebinjskog kraja prenestio na
ug. Vukašin se prvi put spominje 1350. god. kao župan prilepskog kraja, gde je učvrstio svoju porodičnu vlast. Narodno
redanje kazuje za nj, da je bio žura i s toga po spoljašnjosti neugledan.

Na fresci u manastiru Psači car Ūroš je čitavom glavom veći od njega, i razvijeniji. Vukašinov lik nije tu nimalo simpatičan, izraz njegovih malih očiju ima nečeg lukavog i prodirnog. Najstariji Vukašinov sin Marko, najpopularniji junak narodne epske poezije svih dužnih Slovena, javlja se prvi put 1361. god. kao poslanik cara Ūroša u Dubrovniku za vreme rata sa knezom Vojislavom. Znači, dakle, da je porodica uživala poverenje oba cara, i Dušana i Ūroša. Narodno predanje govori, da je Marko bio pisan na Dušanovu dvoru, a za Vukašina tvrdi i ono, kao i najpouzdaniji istorijski izvor, da je bio čak venčan kum Ūrošev.

Naskoro iza bitke na Marici, 4. decembra 1371. umro je i car Uroš. Docnija pričanja, nastala može biti u vezи sa u nas poznatim i popularnim pričanjima iz romana o Tristānu, kazivala su, da je kralj Vukašin lišio cara ne samo prestola nego i života. A ubio ga je, govorila su najrasprostranjenija pričanja i narodne pesme, u lovу, na vodi, kad se car sagao da se osveži. Naša crkva je, na osnovu tog predanja, oglasila Uroša za mučenika i uzela ga u seriju svojih svetitelja. Njegovo telо, obreteno tek 1584. god. u zapustelom manastiru kod Šarenika, nalazi se danas u manastiru Đasku, u Sremu. S njim je izumrla muška linija srpskih Nemanjića.

Hvala na posvećenoj pažnji i nadam se da ste naučili nešto novo!